

Sygn. akt IV KK 56/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dorota Rysińska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Hofmański

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Dorota Szczerbiak

w sprawie **S. R.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,

odbyтым w trybie art. 535 § 5 kpk

w dniu 8 kwietnia 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Rejonowego w B.

z dnia 11 lutego 2013 r.

uchyła wyrok w zaskarżonej części, umarzającej postępowanie o wydanie wyroku łącznego na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 kpk, co do połączenia kar wymierzonych wyrokami Sądu Rejonowego w B. w sprawach II K 902/03, II K 439/06 oraz II K 435/07 (pkt V, VII, VIII części wstępnej wyroku łącznego) i sprawę w tym zakresie przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w B.

UZASADNIENIE

Prokurator Generalny zaskarżył kasacją, wniesioną na korzyść S. R. w trybie art. 521 § 1 k.p.k. pkt. 1 prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego w B. z dnia 11 lutego 2013 r. Wskazanemu orzeczeniu zarzucił *„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa procesowego – art. 410 k.p.k., polegające na pominięciu przez Sąd Rejonowy wynikającej z materiału dowodowego i mającej znaczenie dla rozstrzygnięcia okoliczności, iż w sprawie Sądu Rejonowego o sygn. II K 435/07, doszło do prawomocnego zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności, skutkującego częściową utratą mocy wydanego wobec S. R. wyroku łącznego Sądu Rejonowego z dnia 29 sierpnia 2008 r., sygn. akt II K 432/08, co następnie skutkowało rażącym naruszeniem przepisu prawa materialnego – art. 91 § 2 k.k., polegającego na zaniechaniu połączenia kar pozbawienia wolności orzeczonych wobec S. R., za przestępstwa i ciąg przestępstw, na mocy wyroków Sądu Rejonowego z dnia 11 kwietnia 2007 r., sygn. II K 439/06 oraz Sądu Rejonowego z dnia 19 lipca 2007 r., sygn. II K 435/07 i niezasadnym umorzeniem postępowania o wydanie wyroku łącznego w tym zakresie na zasadzie art. 17 § 1 pkt. 7 k.p.k.”* Na tej podstawie Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja, przy uwzględnieniu jej kierunku, kwalifikowała się do uwzględnienia w trybie określonym przepisem art. 535 § 5 k.p.k. O oczywistej zasadności podniesionego w niej zarzutu przekonuje stwierdzony stan sprawy.

Na wstępie wypada podać, że już wcześniej kwestia wydania wyroku łącznego wobec S. R. . przedmiotem rozpoznania Sądu Rejonowego w B. w sprawie **II K 432/08**, w której Sąd ten rozważał połączenie kar wymierzonych w ośmiu wyrokach tego Sądu, ujętych w kolejnych ośmiu punktach. Dnia 29 sierpnia 2008 r. Sąd ten wydał wyrok łączny, w którym odrębnymi węzłami kar łącznych objął skazania opisane w punktach I, II i III oraz w punktach IV i VI, natomiast w pozostałym zakresie, tj. w odniesieniu do wyroków Sądu Rejonowego w B.:

- z dnia 9 października 2003 r., sygn. II K 902/03, warunkowo skazującego S. R. za czyn popełniony w okresie od sierpnia 2002 r. do marca 2003 r. na karę roku i

6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie zarządzono postanowieniem z dnia 28 września 2006 r. (pkt. V),

- z dnia 11 kwietnia 2007 r., sygn. II K 439/06, skazującego za czyn popełniony w okresie od maja 2003 r. do lipca 2004 r. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności (pkt. VII),

- z dnia 19 lipca 2007 r., sygn. II K 435/07, skazującego za 2 czyny popełnione w dniu 29 lipca 2004 r. oraz za ciąg przestępstw popełniony w dniu 29 lipca 2004 r. na kary jednostkowe pozbawienia wolności, połączone węzłem kary łącznej 2 lat, wymierzonej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (pkt. VIII)

– umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego.

Wyrok ten uprawomocnił się.

W obecnie rozważanym postępowaniu o wydanie wyroku łącznego, w sprawie **VII K 473/12**, w polu rozpoznania Sądu Rejonowego znalazły się wymienione powyżej skazania, w punktach I-VIII, opisane w taki sam sposób jak poprzednio, a ponadto kary wymierzone trzema wyrokami Sądu Rejonowego, wydanymi w sprawach II K 565/10, II K 832/10 oraz II K 682/11, opisanymi w punktach IX, X, i XI. W tak określonym przedmiocie Sąd *meriti* orzekł w ten sposób, że połączył, na mocy art. 91 § 2 k.k., kary pozbawienia wolności opisane w punktach IX i X (pkt. 2 i 3 zaskarżonego wyroku), na mocy art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w zakresie objęcia wyrokiem łącznym skazania opisanego w pkt. XI (pkt. 4) – które to orzeczenia nie zostały zaskarżone kasacją, oraz na podstawie art. 17 § 1 pkt. 7 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie objęcia wyrokiem łącznym skazań opisanych w punktach od I do VIII.

Do tak wydanego orzeczenia w zakresie umarzającym postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego z powodu określonego w art. 17 § 1 pkt. 6 k.p.k., nie można byłoby mieć zastrzeżeń, gdyby istotnie można było stwierdzić, że przedmiot obecnego wyrokowania co do skazań dotyczących S. R. jest tożsamy z przedmiotem objętym wcześniej wydanym, prawomocnym wyrokiem łącznym wydanym w sprawie II K 432/08. Bez wątplenia bowiem, negatywna przesłanka prowadzenia postępowania w postaci *rei iudicatae* ma zastosowanie w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego, i to zarówno w odniesieniu do zakazu powtórnego orzeczenia kary łącznej obejmującej (tylko) te same skazania tej samej

osoby, które były objęte węzłem kary łącznej w prawomocnym wyroku łącznym, jak i w odniesieniu do zakazu powtórnego orzeczenia o braku warunków do wydania wyroku łącznego co do (dokładnie) tych samych skazań za czyny jednostkowe, co do których uprzednio prawomocnie rozstrzygnięto na podstawie art. 572 k.p.k. (zob. szerzej: wyrok SN z dnia 30 listopada 2011 r., II KK 149/11, OSNKW 2011, z. 12, poz. 113).

W realiach niniejszej sprawy stwierdzenie takie jest wprawdzie uprawnione, ale tylko częściowo, bowiem jedynie w odniesieniu do tych skazań S. R., które stanowiły podstawę uprzedniego wyrokowania o ich połączeniu węzłami kar łącznych. Porównanie treści wszystkich tych skazań (opisanych w punktach I, II, III, IV i VI) na datę wydania poprzedniego, prawomocnego wyroku łącznego i na chwilę orzekania Sądu Rejonowego w niniejszej sprawie, świadczy o ich tożsamości. W zakresie tym nie doszło też do żadnej z sytuacji opisanych w art. 575 § 2 k.p.k., co oznacza, że Sąd *meriti* obowiązany był przestrzegać zasady *ne bis in idem* i nie mógł ponownie wyrokować w kwestii wydania wyroku łącznego co do tych właśnie skazań.

Tego samego nie da się jednak powiedzieć o skazaniach opisanych w punktach V, VII i VIII, co do których zapadło uprzednio prawomocne rozstrzygnięcie umarzające postępowanie, w przedmiocie objęcia tych skazań wyrokiem łącznym. Trafnie podnosi Prokurator Generalny, że orzekający obecnie Sąd Rejonowy przeoczył, iż jedno z tych skazań – wymienione w pkt. VIII – uległo zmianie w stosunku do stanu, co do którego Sąd orzekał uprzednio umarzając postępowanie. Mianowicie, Sąd pominął treść opisanego w zarzucie kasacji prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 12 września 2011 r., wydanego pod sygn. VIII Ko 1511/11, którym na podstawie art. 75 § 1 k.k. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej warunkowo wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 19 lipca 2007 r. w sprawie II K 435/07. Akta tej sprawy zostały zaliczone przez orzekający Sąd do materiału dowodowego, a informacja o zarządzeniu wykonania kary w tej sprawie zawarta była ponadto w ujawnionych na rozprawie opinii o skazanym z zakładu karnego oraz aktualnych danych z Krajowego Rejestru Karnego (k. 11-13 – poz. 12). Rację ma zatem autor kasacji, że nieuwzględnienie w

orzekaniu przytoczonej wyżej okoliczności, ujawnionej na rozprawie, stanowiło rażącą obrazę art. 410 k.p.k.

O rażącym charakterze tego uchybienia, a jednocześnie o istotnym jego wpływie na treść orzeczenia umarzającego w tej części postępowanie na podstawie art. 17 § 1 pkt. 7 k.p.k., przekonuje znaczenie wspomnianej okoliczności dla oceny przyjętej podstawy tego rozstrzygnięcia i dalsze wynikające stąd konsekwencje. Wspomniana zmiana orzeczenia o karze, wydanego w sprawie II K 435/07, jaka nastąpiła po uprawomocnieniu się wyroku łącznego w sprawie II K 432/08, którym umorzono postępowanie w przedmiocie objęcia tej kary węzłem kary łącznej, spowodowało nie tylko to, że w obecnym stanie nie może być mowy o tożsamości skazań S. R., leżących u podstawy obecnego i poprzedniego umorzenia postępowania, ale wprost także i to, że owo prawomocne rozstrzygnięcie utraciło moc na podstawie art. 575 § 2 k.p.k. Nie ulega przy tym wątpliwości, że w tak stwierdzonym obecnie stanie, należało rozważyć potrzebę wydania nowego rozstrzygnięcia co do połączenia kar, w jakim to przedmiocie postępowanie poprzednio umorzono.

W nawiązaniu, należy podzielić pogląd Prokuratora Generalnego, że przestępstwa i ciąg przestępstw, za które S. R. został skazany w sprawach II K 439/06 i II K 435/07 (opisanych w pkt. VII i VIII) pozostawały „od początku” w zbiegu realnym, spełniając przewidziane przepisem art. 85 k.k. temporalne warunki objęcia orzeczonych za nie kar jednostkowych węzłem kary łącznej (warunku tego nie spełniało przestępstwo opisane w pkt. V). Zgodzić się także trzeba z autorem kasacji, choć uzasadnienie wyroku w sprawie II K 432/08 nie zostało sporządzone, że na przeszkodzie ku temu stanęła dokonana wówczas ocena Sądu orzekającego o braku przesłanek warunkowego zawieszenia wykonania łącznej kary pozbawienia wolności, określonych przepisem art. 69 k.k. Treść art. 89 § 1 k.k. – w brzmieniu obowiązującym przed dniem 8 czerwca 2010 r., tj. datą wejścia w życie ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny... (Dz. U. Nr 206, poz. 1589), którą to ustawą wprowadzono do porządku prawnego przepis art. 89 § 1 a k.k., stanowiła bowiem, że w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem i bez warunkowego zawieszenia wykonania, sąd nie mógł wymierzyć kary łącznej w bezwzględnej

postaci, a był jedynie uprawniony do orzeczenia kary łącznej z warunkowym zawieszeniem wykonania, o ile stwierdził istnienie przesłanek określonych w art. 69 k.k. Ocena sądu co do braku tych przesłanek przesądzała brak warunków do orzeczenia kary łącznej, a co za tym idzie, umorzenie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego na podstawie art. 572 k.p.k. (szerzej, uchwała SN z dnia 27 marca 2001 r., I KZP 2/01, OSNKW 2001, z. 5-6, poz. 41).

Z powyższego punktu widzenia, sytuacja uległa zasadniczej zmianie w dacie wydania zaskarżonego kasacją orzeczenia umarzającego postępowanie. W wyniku zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności w sprawie II K 435/07 doszło wszak do spełnienia warunku, który przewidywał przepis art. 89 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym w dacie popełnienia pozostających w zbiegu przestępstw, uwzględnianym przy orzekaniu w kwestii wydania wyroku łącznego w myśl reguł określonych przepisem art. 4 § 1 k.k. (zob. szerzej uchwała 7 sędziów SN z dnia 28 listopada 2013 r., I KZP 13/13, OSNKW 2013, z. 12, poz. 100). W konsekwencji więc, rację ma również skarżący podnosząc, że wysuwane w zarzucie kasacji uchybienie procesowe doprowadziło do naruszenia przepisu art. 91 § 2 k.k., co z całą pewnością wywarło niekorzystny dla skazanego skutek.

Powyższe rozważania wiodą zatem do konkluzji potwierdzającej całkowitą słuszność kasacji, która atakuje zasadność umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt. 7 k.p.k. w zakresie, w jakim orzeczenie to pozostaje w związku z uprzednim rozstrzygnięciem o umorzeniu postępowania w kwestii wydania wyroku łącznego na podstawie art. 572 k.p.k. Dla jasności trzeba zaznaczyć, że podnoszone wady nie dotyczą tego orzeczenia w zakresie, w jakim pozostaje ono w związku z uprzednimi prawomocnymi rozstrzygnięciami orzekającymi kary łączne. Wnioski te prowadzą więc do stwierdzenia konieczności uchylenia wyroku w zaskarżonej części, w uwidocznionym w niniejszym wyroku zakresie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy orzekający Sąd będzie związany zapatrywaniami prawnymi wyrażonymi w niniejszym wywodzie (art. 518 k.p.k. w zw. z art. 442 § 3 k.p.k.). Rozważając po raz kolejny, określone przepisem art. 85 i nast. k.k., warunki objęcia węzłem kary łącznej skazań, co do których postępowanie zostało wcześniej umorzone wyrokiem wydanym w sprawie II K 432/08, będzie miał na uwadze zwłaszcza kwestie wynikające z treści art. 4 § 1 k.k., mającego

zastosowanie do zmian normatywnych dotyczących reguł wymiaru kary łącznej w wyroku łącznym, jak również treść przepisu art. 443 k.p.k.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.